

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.3.4.26>

ROZPOCZĘCIE DOCHODZENIA W SPRAWIE NIELEGALNEJ SPRZEDAŻY ŚRODKÓW ODURZAJĄCYCH, SUBSTANCJI PSYCHOTROPOWYCH, ICH ANALOGÓW LUB PREKURSORÓW ZA POŚREDNICTWEM INTERNETU

Volodymyr Mitiakin

*adiunkt Działu Organizacji Szkoleń Edukacyjno-Naukowych
Charkowskiego Narodowego Uniwersytetu Spraw Wewnętrznych (Charków, Ukraina)*

ORCID ID: 0000-0002-6815-8933

e-mail: Volodymyr_Mitiakin@gmail.com

Adnotacja. W artykule omówiono cechy początkowego etapu dochodzenia w sprawie nielegalnej sprzedaży środków odurzających, substancji psychotropowych, ich analogów lub prekursorów za pośrednictwem Internetu. Należy zauważyć, że rozpoczęcie postępowania przygotowawczego w sprawie nielegalnej sprzedaży środków odurzających, substancji psychotropowych, ich analogów lub prekursorów za pośrednictwem Internetu rozpoczyna się od momentu wykrycia oznak tego przestępstwa i trwa do momentu wprowadzenia informacji o nich do Jednolitego Rejestru Postępowań Przygotowawczych. Podkreślono, że powodzenie ujawnienia i dochodzenia wykroczenia karnego każdego przestępstwa zależy od prawidłowego profesjonalnego procesu jego rozpoczęcia, a skuteczność postępowania przygotowawczego w sprawie nielegalnej sprzedaży środków odurzających, substancji psychotropowych, ich analogów lub prekursorów za pośrednictwem Internetu zależy bezpośrednio od wyboru właściwej linii postępowania przez śledczego, prokuratora natychmiast od momentu rozpoczęcia takiego dochodzenia.

Słowa kluczowe: dochodzenie, nielegalna sprzedaż środków odurzających, substancje psychotropowe, Internet.

START OF INVESTIGATION OF ILLEGAL SALE OF DRUGS, PSYCHOTROPIC SUBSTANCES, THEIR ANALOGUES OR PRECURSORS WITH THE ASSISTANCE OF MAYORS

Volodymyr Mitiakin

*adjunct of the department of organization of educational and scientific training Kharkiv National University
of Internal Affairs (Kharkiv, Ukraine)*

ORCID ID: 0000-0002-6815-8933

e-mail: Volodymyr_Mitiakin@gmail.com

Abstract. The article considers the peculiarities of the initial stage of the investigation of illicit trafficking in narcotic drugs, psychotropic substances, their analogues or precursors through the Internet. It is emphasized that the beginning of pre-trial investigation of illegal sale of narcotic drugs, psychotropic substances, their analogues or precursors via the Internet begins with the detection of signs of this criminal offense and continues until information about them in the Unified Register of pre-trial investigation. It is emphasized that the success of detecting and investigating a criminal offense of any crime depends on the proper professional procedural design of its beginning and the effectiveness of pre-trial investigation of illicit trafficking in narcotic drugs, psychotropic substances, their analogues or precursors directly depends on choosing the right course of action. the prosecutor immediately from the moment of the beginning of such investigation.

Key words: investigation, illegal sale, narcotic drugs, psychotropic substances, Internet.

ПОЧАТОК РОЗСЛІДУВАННЯ НЕЗАКОННОГО ЗБУТУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ АБО ПРЕКУРСОРІВ ЗА ДОПОМОГОЮ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТУ

Володимир Мітякін

*ад'юнкт відділу організації освітньо-наукової підготовки
Харківського національного університету внутрішніх справ (Харків, Україна)*

ORCID ID: 0000-0002-6815-8933

e-mail: Volodymyr_Mitiakin@gmail.com

Анотація. В статті розглянуті особливості початкового етапу розслідування незаконного збуту наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або prekursorів за допомогою мережі Інтернету. Наголошено, що початок досудового розслідування незаконного збуту наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або prekursorів за допомогою мережі Інтернету, розпочинається з моменту виявлення ознак указанного кримінального

правопорушення і триває до внесення відомостей про них до Єдиного реєстру досудового розслідування. Підкреслено, що успішність розкриття та розслідування кримінального правопорушення будь-якого злочину залежить від правильного професійного процесуального оформлення його початку та ефективність досудового розслідування незаконного збуту наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів за допомогою мережі Інтернету на пряму залежить від обрання правильної лінії поведінки слідчим, прокурором одразу з моменту початку такого розслідування.

Ключові слова: розслідування, незаконний збут, наркотичні засоби психотропні речовини, Інтернет.

Постановка проблеми. Початковий етап досудового розслідування кримінальних проваджень, розпочатих за ознаками незаконного збуту наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів за допомогою мережі Інтернету, має деякі особливості. Найчастіше кримінальні провадження даної категорії порушуються за результатами проведення негласних слідчих (розшукових) дій або оперативно-розшукових заходів.

Успішність розкриття та розслідування кримінального правопорушення будь-якого злочину залежить від правильного професійного процесуального оформлення його початку та ефективність досудового розслідування незаконного збуту наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів за допомогою мережі Інтернету на пряму залежить від обрання правильної лінії поведінки слідчим, прокурором одразу з моменту початку такого розслідування.

Аналіз останніх досліджень.

Окремим проблемним питанням початку кримінального провадження та досудового розслідування приділяли увагу такі вчені як Р.С. Белкін, О.М. Васильєв, В.В. Вапнярчук, А.Ф. Волобуєв, В.А. Журавель, О.Н. Колесниченко, В.П. Колмаков, В.О. Малярова, В.О. Образцов, О.В. Одерій, О.В. Пчеліна, М.В. Салтєвський, Р.Л. Степанюк, О.Ю. Татаров, В.В. Тищенко, О.О. Хмиров, В.І. Фаринник, С.Н. Чурилов, В.І. Шіканов, Б.В. Щур, М.П. Яблоков та інші. Проте відсутні комплексні дослідження стосовно визначення особливостей початку досудового розслідування незаконного збуту наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів за допомогою мережі Інтернету.

Метою статті є висвітлення особливостей початку досудового розслідування незаконного збуту наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів за допомогою мережі Інтернету.

Виклад основного матеріалу. Чіткий порядок початку досудового розслідування зазначений у ст. 214 Кримінального процесуального кодексу України, а саме «у ч. 1 цієї статті зазначається, що слідчий, прокурор невідкладно, але не пізніше 24 годин після подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, зобов'язаний внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань, розпочати розслідування та через 24 години з моменту внесення таких відомостей надати заявнику витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань» (Кримінальний процесуальний кодекс України, 2012).

Також законодавець чітко визначив підставами до початку досудового розслідування незаконного збуту наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів за допомогою мережі Інтернету є обставини, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення.

Початок досудового розслідування за ст. 306 КК України зазвичай передус розслідування злочину, передбаченого Розділом XIII Кримінального кодексу України: «Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення», а саме ст.ст. 305, 307, 308, 310-313, 317-320, 322 КК України (Кримінальний процесуальний кодекс України, 2012).

Безперечно, досудове розслідування незаконного збуту наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів за допомогою мережі Інтернету розпочинається з моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань (ЄРДР)

Тобто кримінально-процесуальна діяльність розпочинається раніше, а саме після отримання інформації про кримінальне правопорушення (незалежно із якого джерела).

Джерелами таких відомостей виступають:

- аяви осіб, що постраждали від незаконного збуту наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів за допомогою мережі Інтернету;
- заяви (повідомлення) заявників (ст. 60 КПК України), тобто поінформованих осіб (родичі, близькі, знайомі, колеги потерпілого, лікарі швидкої медичної допомоги або приймальних відділень лікарень, пересічні громадяни, що стали очевидцями незаконного збуту наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів за допомогою мережі Інтернету);
- повідомлення (рапорти, протоколи) уповноважених осіб, які затримали суб'єкта, підозрюваного у вчиненні кримінального правопорушення (ст. 208 КПК України);
- з відомостей, одержаних в ході здійснення негласних слідчих (розшукових) дій і оперативно-розшукових заходів відповідними оперативними підрозділами поліції та інших правоохоронних органів;
- оприлюднені в засобах масової інформації або в Інтернеті повідомлення про факт незаконного збуту наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів за допомогою мережі Інтернету;
- рапорти прокурорів, що здійснюють процесуальне керівництво розслідуванням;
- рапорти співробітників Департаменту внутрішньої безпеки Національної поліції України щодо виявлення фактів неправомірних дій з боку співробітників правоохоронних органів;

– рапорти слідчих про безпосереднє виявлення ними ознак незаконного збуту наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів за допомогою мережі Інтернету під час здійснення іншого досудового розслідування, тобто преюдиціальні докази.

На думку Р.С. Белкіна, початковий етап розслідування будь-якого злочину представляє собою комплекс оперативно-розшукових заходів і слідчих дій, спрямованих на встановлення очевидців злочину, виявлення, фіксацію і вилучення слідів злочину, речових доказів та їх дослідження, заходів по оцінці фактичної інформації та висунення версій (Бородулин, 1997: 28).

Зокрема, вчений О.І. Ревенко вказує під час визначення особливостей початку досудового розслідування, «що діяльність щодо початку провадження досудового розслідування є самостійним провадженням в системі досудового розслідування, яке розпочинається з моменту отримання інформації про кримінальне правопорушення і триває до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань» (Ревенко, 2016: 267). Тобто визначаються межі вказаного етапу розслідування злочинів.

В свою чергу, Саїнчин О.С. стверджує, «що початковий етап розслідування вбивства починається з моменту знаходження ознак вчинення злочину» (Саїнчин, 2007: 51).

Р.Л. Степанюк вказує, «що під час етапізації розслідування можливе використання як «процесуального», так і «непроцесуального» підходів до виокремлення початкового і наступного (подальшого і заключного) етапів розслідування. Також новим для криміналістики є етап відкриття кримінального провадження» (Степанюк, 2016: 241-242).

В свою чергу Г.В. Москаленко, зазначає «що поділ розслідування на етапи з виділенням відповідних типових слідчих ситуацій, стратегічних і тактичних завдань та засобів їх вирішення дозволяє особі, котра провадить досудове розслідування, застосовувати ефективні методи і засоби як з організації та управління розслідуванням, так і до процесу виявлення, обробки та використання доказової інформації» (Москаленко, 2013: 4-5).

На початковому етапі досудового розслідування незаконного збуту наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів за допомогою мережі Інтернету відбувається виявлення ознак вказаного виду кримінальних правопорушень шляхом збирання криміналістично значущої інформації, яка насамперед дозволить здійснити попередню правову кваліфікацію протиправних діянь, тим самим визначивши вектор досудового розслідування. Початок досудового розслідування досліджуваної категорії злочинів у переважній кількості випадків відбувається на підставі надходження до правоохоронних органів, значно рідше в результаті самостійного виявлення слідчим, прокурором з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про незаконний збут наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів за допомогою мережі Інтернету.

Вчений В.В. Вапнярчук відзначає, що «особливості процесуального порядку досудового розслідування регламентується не тільки КПК України, а й підзаконними нормативними актами». Вчений до основних відносить Інструкцію про порядок приймання, реєстрації та розгляду в Службі безпеки України заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення, затверджену наказом Центрального управління Служби безпеки України № 515 від 16.11.2012; Інструкцію про порядок ведення єдиного обліку в органах поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події, затверджену наказом Міністерства внутрішніх справ України № 1377 від 06.11.2015; Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань, затверджене наказом Генеральної прокуратури України № 139 від 06.04.2016; Порядок прийняття та обліку в установах виконання покарань і слідчих ізоляторах заяв і повідомлень про вчиненні кримінальні правопорушення та інші події, затверджений наказом Міністерства юстиції України № 254/5 від 02.02.2017 (Вапнярчук, 2017).

Висновки. Отже, початок досудового розслідування незаконного збуту наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів за допомогою мережі Інтернету, розпочинається з моменту виявлення ознак вказаного кримінального правопорушення і триває до внесення відомостей про них до Єдиного реєстру досудового розслідування.

На початковому етапі відбувається виявлення ознак вказаного виду кримінальних правопорушень шляхом збирання криміналістично значущої інформації, яка дозволяє здійснити попередню правову кваліфікацію протиправних діянь і визначає напрям досудового розслідування.

Список використаних джерел:

1. Бородулин А.И. Убийства по найму: криминалистическая характеристика и методика расследования. – М. : “Новый Юрист”. 1997. 162 с.
2. Вапнярчук В.В. Щодо окремих питань підсудності, допустимості доказів та початку досудового розслідування. *Право та державне управління*. 2017. № 1 (26). С. 107–115.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI.
4. Москаленко Г.В. Етапи розслідування злочинів: криміналістичний аналіз: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Одеса, 2013. 207 с.
5. Ревенко О.І. Особливості початку досудового розслідування незаконного видобування вугілля. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. №. 4. С. 263–267.
6. Саїнчин О.С. Слідчі ситуації та алгоритми дій в методиці розслідування серійних вбивств. *Актуальні проблеми держави і права*. 2007. № 22. С. 49–55.

7. Степанюк Р.Л. Проблеми розвитку криміналістичної методики в умовах реформування кримінальної юстиції України. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2016. № 1 (12). С. 236–245.

References:

1. Borodulin, A.I. (1997). Ubiistva po naimu: kriminalisticheskaia kharakteristika i metodika rassledovaniia [Homicide for hire: forensic characterization and investigation methodology]. – M. : “Novyi Iurist”. 162 p. [in Russian].
2. Vapniarchuk, V.V. (2017). Shchodo okremykh pytan pidsudnosti, dopustymosti dokaziv ta pochatku dosudovoho rozsliduvannia [On certain issues of jurisdiction, admissibility of evidence and the beginning of pre-trial investigation]. *Pravo ta derzhavne upravlinnia*. № 1 (26). pp. 107–115. [in Ukrainian].
3. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Criminal Procedure Code of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 13.04.2012 № 4651-VI. [in Ukrainian].
4. Moskalenko, H.V. (2013). Etapy rozsliduvannia zlochyniv: kryminalistychnyi analiz [Stages of crime investigation: forensic analysis]: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.09. Odesa. 207 p. [in Ukrainian].
5. Revenko, O.Í. (2016) Osoblyvosti pochatku dosudovoho rozsliduvannia nezakonnogo vydobuvannia vuhillia [Features of the beginning of the pre-trial investigation of illegal coal mining]. *Naukovyi visnyk publichnoho ta pryvatnoho prava*. №. 4. pp. 263–267. [in Ukrainian].
6. Sainchyn, O.S. (2007). Slidchi situatsii ta alhorytmy dii v metodytsi rozsliduvannia seriinykh vbyvstv [Investigative situations and algorithms of actions in the methodology of investigating serial killings]. *Aktualni problemy derzhavy i prava*. № 22. pp. 49–55. [in Ukrainian].
7. Stepaniuk, R.L. (2016). Problemy rozvytku kryminalistychnoi metodyky v umovakh reformuvannia kryminalnoi yustytzii Ukrainy [Problems of development of forensic methodology in the conditions of reforming the criminal justice of Ukraine]. *Visnyk Kryminolohichnoi asotsiatsii Ukrainy*. № 1 (12). pp. 236–245. [in Ukrainian].